

Wanneer je Baan er niet meer is

Situaties en behoeften van sekswerkers rond de sluiting van de Utrechtse tippelzone

Thomas Martinelli, Simone 't Hooft, Barbara van Straaten en Gera Nagelhout, februari 2022

Achtergrond

Op 1 juli 2021 sloot tippelzone 'de Baan' aan de Europalaan in Utrecht voorgoed. Vanaf 2018 startte de gemeente Utrecht met het opstellen van hulpverleningsplannen op maat voor de sekswerkers. Om deze hulpverlening en de aansluiting ervan op de behoeften van de sekswerkers waar nodig te verbeteren, vroeg de gemeente Onderzoeksinstituut IVO om de situatie en behoeften van de sekswerkers in kaart te brengen in de periode voor en na de sluiting van de tippelzone.

Onderzoeksvragen

1. Wat is de situatie van de sekswerkers rond de sluiting van de tippelzone op de leefgebieden wonen, werk, opleiding en inkomen, gezondheid (psychische en lichamelijke gezondheid, verslaving), sociale relaties en dagbesteding?
2. Wat vinden de sekswerkers van de communicatie en informatie over de sluiting van de tippelzone?
3. Van welke hulp of begeleiding van instanties maken de sekswerkers voor en na de sluiting van de tippelzone gebruik?
4. Hoe kijken zij aan tegen hun toekomst wat betreft hun sekswerk?

Methode

Voor de sluiting interviewden we 17 sekswerkers. Ongeveer drie maanden na de sluiting van de tippelzone interviewden we 13 van hen nogmaals. Daarnaast spraken we met vier hulpverleners. In de interviews vroegen we naar: hulpgebruik en -behoeften, werk en inkomen, woonsituatie, (mentale) gezondheid, sociale relaties en plannen voor de toekomst.

Het onderzoek had daarnaast een actie-component: de gemeente vroeg de onderzoekers om dringende hulpvragen te signaleren en om deze (na toestemming van de geïnterviewden) door te geven aan de hulpverlening.

De uitgewerkte interviewverslagen en aantekeningen zijn gecodeerd en thematisch geanalyseerd met het analyseprogramma NVivo. De gevonden thema's vormen de resultaten.

Wat zijn de resultaten van de interviews?

Lockdownsituatie

Door de coronamaatregelen was de tippelzone nog maar één maand open vóór de definitieve sluiting. Enerzijds zorgde de lockdownperiode voor zelfreflectie en maakten sommige sekswerkers plannen. Anderzijds zorgde de lockdown voor problemen, zoals geldzorgen.

Baan en inkomen kwijt

De impact van de sluiting is kleiner voor sekswerkers die naast hun inkomen uit het werken op de Baan nog een ander inkomen hadden. De sekswerkers die volledig van de Baan afhankelijk zijn, ervaren na de sluiting juist veel stress, hebben depressieve gevoelens en moeite om ander werk te vinden.

“Het is erg. Ik heb geen geld. Het grootste probleem is geld. Het is echt een hele grote verandering.”

Hulpgebruik en -behoeften

Een aantal sekswerkers maakt gebruik van persoonlijke begeleiding, verslavingshulp, nachtopvang of financiële bewindvoering. De meeste sekswerkers maken echter geen gebruik van hulp vóór de sluiting. Sommigen zouden dit wel willen. Na de sluiting van de tippelzone is aan iedereen op verschillende manieren hulp aangeboden. Een deel maakt daar ook gebruik van. Deze hulp varieert van psychische hulp en hulp bij het zoeken naar werk tot af en toe een praatje maken. Maar er zijn ook nog steeds onvervulde emotionele of psychische hulpbehoeften, of juist praktische hulpbehoeften, zoals bij het vinden van werk. Volgens sommige sekswerkers sluit het hulpaanbod niet goed aan, omdat ze zichzelf bijvoorbeeld te oud vinden om eerst een (taal)cursus te doen. Het liefst zouden zij zo snel mogelijk weer werken.

“Ik word 48 jaar volgende maand. Ik wil geen opleiding doen of schoonmaken in een hotel. Dat is voor jonge mensen. Laat me gewoon werken.”

Toekomstperspectief

Enerzijds is er een groep sekswerkers mét plannen voor de toekomst. Zij hebben bijvoorbeeld ideeën over wat voor werk ze kunnen doen, al zijn die niet makkelijk te realiseren. Anderzijds is er een groep die nog niet weet wat ze wil (of kan). Zij zijn nog overweldigd door hun nieuwe situatie, waardoor er geen ruimte is om na te denken over de toekomst. Bij sommigen is dit gerelateerd aan de sluiting en bij anderen was dit al eerder het geval, bijvoorbeeld vanwege een verslaving of dakloosheid.

“De opstart is lastig zonder inkomen om te kunnen investeren. Het is moeilijk om ander werk te doen in de tussentijd vanwege mijn kind. Ik heb hulp nodig om die situatie te overbruggen.”

Aanbevelingen

De belangrijkste aanbevelingen uit het huidige onderzoek, zijn al grotendeels door de gemeente uitgevoerd. Dit betekent dat de inzet van de gemeente goed aansluit bij de behoeften en ervaringen van sekswerkers die we met dit onderzoek hebben opgehaald. Tegelijkertijd bevelen we aan nog niet te stoppen met de aangeboden hulp.

Aanbevelingen zorg en ondersteuning (ex-)sekswerkers van de Baan

- 1. Blijf de sekswerkers actief en op een persoonlijke manier benaderen.**
  - Zet hulpverleners in die de sekswerkers goed kennen en vertrouwen.
  - Zorg dat de hulpverleners kunnen doorverwijzen naar andere gemeenten.
  - Bied hulp aan op verschillende momenten over een langere periode.
- 2. Sluit aan bij de verschillende situaties en leefwerelden van de sekswerkers.**
  - Bied maatwerk dat past bij de verscheidenheid aan situaties en leefwerelden.
- 3. Zorg voor een alternatief aanbod bij ondersteuning voor werk en inkomen.**
  - Bied alternatieve ondersteuning dat directer gericht is op de arbeidsmarkt en op de wens om geld te verdienen.
- 4. Bied langdurig hulp.**
  - Zorg dat hulptrajecten, uitstaptrajecten en begeleiding naar nieuw werk niet te vroeg stoppen, bijvoorbeeld voordat er nieuw werk is gevonden. Zorg voor een warme overdracht en continuïteit naar andere gemeenten en hulpverlening.

Aanbevelingen toekomstig prostitutiebeleid

- 5. Betrek sekswerkers bij prostitutiebeleid.**
  - Betrek sekswerkers bij het maken van beleid op verschillende niveaus.
- 6. Zorg voor een gevarieerd aanbod aan veilige werkplekken voor sekswerk.**
  - Houd rekening met praktische randvoorwaarden, zoals veiligheid, vrijblijvendheid, geen huurkosten en toegang tot gespecialiseerde sekswerkhulpverlening.

Thomas Martinelli, MA

Simone 't Hooft, MSc

dr. Barbara van Straaten

prof. Gera Nagelhout

Dit onderzoek werd uitgevoerd door Onderzoeksinstituut IVO en gefinancierd door de gemeente Utrecht.